

ЎЗНОМА
1918 йил
21 июндан
ишга бошлаган

СОВЕТ УЗБЕКИСТОН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ
ҚЎМИТАСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССЖ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ОРГАНИ

№ 281 (20. 848)

1990 йил 8 декабрь, шанба

Баҳоси 3 тийин.

Кеча Тошкентда, Санъат саройида
Ўзбекистон Коммунистик партияси
XXII съездининг иккинчи босқичи
ўз ишини бошлади.

ТОШКЕНТ. 1990 йил 7 декабрь. Ўзбекистон Компартияси XXII съезди иккинчи босқичи.

В. МОЛГАЧЕВ («Совет Узбекистана») ва Л. ГУСЕИНОВ («Правда Востока») олган сурат.

Ўзбекистон Коммунистик партияси XXII съездининг иккинчи босқичи тўғрисида АХБОРОТ

7 декабрь кунин Тошкент шаҳрида Ўзбекистон Коммунистик партияси XXII съездининг иккинчи босқичи иш бошлади. Съезд мажлисининг КПСС Марказий Қўмитаси Сиёсий бюросининг аъзоси, Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг биринчи котиби, Ўзбекистон ССЖ Президенти И. А. Каримов очди.

Делегатлар съезд ишининг биринчи босқичида сайланган унинг раҳбар органлари ваколатларини тасдиқлаш ва раёсат таркибига қўшимчалар киритди.

Съезд иккинчи босқичининг кун тартибни тасдиқлади:

1. Ўзбекистон Коммунистик партиясининг «Ўзбекистоннинг сиёсий ва иқтисодий мустақиллиги, маънавий янгилашни, ижтимоий адолат ва аҳолининг муносиб турмуш шароити учун Ҳаракат дастури тўғрисида».

2. Ўзбекистон Коммунистик партиясининг Устави ҳақида. Кун тартибига киритилиб тасдиқланган масалалар юзасидан КПСС Марказий Қўмитаси Сиёсий бюросининг аъзоси, Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг биринчи котиби, Ўзбекистон ССЖ Президенти И. А. Каримов маъруза қилди.

Музокараларда Тошкент вилоят партия қўмитасининг биринчи котиби С. М. Мамаарсулов, Қорақалпоғистон МСЖ

Қораўзақ районидagi «Маданият» давлат ҳўжалигининг ижрачиси З. Пирназаров, Сийсатшўнослик ва бошқарув илмўхнинг ректори М. И. Исқандаров ўртоқлар сўзга чиқди.

Съезд делегатлари Ўзбекистон Компартиясининг Ҳаракат дастури ва Устави лойиҳаларини тайёрлаш учун Марказий Қўмитанинг II пленумида тўзилган ишчи комиссияларга Ўзбекистон Компартияси XXII съездининг комиссиялари мақомини беришни ёқлаб овоз берди.

К. Холмўрзаев, «Саодат» ойномасининг бош муҳаррири Х. Худойбердиева, Тошкент шаҳар партия қўмитасининг биринчи котиби А. И. Фозилбеков, Самарқанд трикотаж фабрикасининг бичқичиси Н. Е. Величкина, Тошкент қишлоқ ҳўжалиги илмўхнинг ректори Э. Т. Шайхон, Наманган вилояти Учқўрғон район партия қўмитасининг биринчи котиби К. Ранжинов, Бўхоро вилояти Зарафшон шаҳар партия қўмитасининг биринчи котиби О. Э. Вентланд, Сўхондарё вилояти «Термиз» станцияси локомотив депосининг машинисти В. Қ. Солиев, Сўрдарё район партия қўмитасининг биринчи котиби М. А. Ибодуллов, Ўзбекистон ССЖ Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги Ш. О. Алимов, В. И. Ленин номидаги Тошкент давлат дорилфунунининг кафедра мўдир Л. Қайюмов, Бўхоро вилояти Навоёғон районидagi У. Юсупов номидаги мактаб директори А. С. Шодиев, Фарғона вилояти Ленинград районидagi Энгельс номидаги жамоа ҳўжалигининг бригада

бошлиғи А. С. Абдуллаев, Жўззак вилояти Баҳмал районидagi 1-ўрта мактаб муаллими Н. Мўхторова, Андижон шаҳридаги 163-қўрилиш трести 5-қўрилиш бошқармасининг бригада бошлиғи Н. Хотамов, Тошкент учувчилар комплексининг бортинженери Р. А. Сафоев, Самарқанд районидagi «ССЖИ 50 йиллик» давлат ҳўжалиги партиясининг котиби Д. Орзуев ўртоқлар сўзга чиқди.

Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг Раиси ўртоқ М. И. Иброҳимов Наманган шаҳрида содир бўлган воқеалар тўғрисида делегатларга ахборот берди.

Съездда КПСС Марказий Қўмитаси Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Қўмитасининг котиби ўртоқ Г. И. Янаев нўтқ сўзлади.

Шу билан съезд иккинчи босқичининг биринчи кунини иш тўғрисида. Тайёрларлик комиссиялари Ўзбекистон Компартиясининг Ҳаракат дастури ва Устави лойиҳаларини юзасидан делегатлар айтган мўлоҳаза ва тақлифларни қўриб чиқиб, умумлаштиришга киришди.

Съезд ишда КПСС Марказий Қўмитаси Котибиятининг аъзоси Г. Тўғрунова, КПСС Марказий Қўмитаси Ташкилий бўлими секторининг мўдир Н. И. Семёнов қатнашмоқдалар.

Съезд ўз ишини давом эттирмоқда.

Жумҳуриятдаги ижтимоий-сиёсий вазият ҳамда Ўзбекистон Компартиясини ташкилий-сиёсий жиҳатдан мустаҳкамлаш ва иқтисодиётни бозор муносабатларига ўтказишга тайёргарлик борасидаги вазифалар тўғрисида МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАНИНГ ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ XXII СЪЕЗДИ (ИККИНЧИ БОСҚИЧИ)ГА МАЪРУЗАСИ

Хўрматли ўртоқлар!

Ўзбекистон Компартияси XXII съездининг биринчи босқичи тугаганидан бери ярим йил ўтган бўлса ҳам бутун шўни тўла ишонч билан айтиш мўмкин, съезд берган баҳоларнинг, қўпчилик бўлиб ишлаб чиқилган сиёсий йўлнинг тўғрилигини ҳаёт умуман тасдиқлади.

Съезд Ўзбекистоннинг партия ташкилотини янгилаштириш, унинг ишига яна ҳам жўшқинлик беришга, жумҳуриятдаги ижтимоий-сиёсий аҳволни нормаллаштириш учун зарур шарт-шароитларни яратиш, Одамлар анча озо-йишга, бир-бирига нисбатан сабр-тоқатли бўлиб қолди-лар, келажакка ишонч тикланмоқда.

Демократия билан анархия ва ўзбўшмачилик чўйиша олмастлигини, ошқоралик билан мўтнингбозлик ва экстремизм, хилма-хил фикрлаш билан нитизомсизлик ва тартибсизлик бир-бирига тўғри келмаслигини жамоатчилик тобора қўпроқ англаб етмоқда.

Жамиятининг барча соғлом кўчларини янгилаштиришга қаратилган қатъий сиёсат олиб боришмоқда, жумҳуриятнинг сиёсий ва иқтисодий суверенитетига эришиш борасида, съездининг конкрет йўл-йўриқларини амалга ошириш, ташкилий-структураларнинг мустақиллигини, бошқарувининг барча поғоналарида нитизом ва тартибни мустаҳкамлаш йўлида биринчи қадамлар қўйилди.

Президент ва ҳўкумат, маҳаллий Кенгашлар аҳолининг ижтимоий жиҳатдан ночор қисмини қўллаб-қувватлаб қўрган чора-тадбирлар аҳволни барқарорлаштиришда ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлди. Гап аввало ветеранлар ва ногиронларга, қўп болали оналарга, ўқитувчилар, студентларга берилган ёрдам тўғрисида борлиги. Жумҳурият аҳолисига ер бериш, чорва моллар ва ем-хашак билан таъминлашда, етиштирган маҳсулотларини сотишда уларга ёрдам қўрсаатиш борасида амалга оширилган чора-тадбирлар ўз вақтида бўлганлиги ва жуда муҳимлигини ҳаёт кўрсатди.

Мана шу ва бошқа чоралар тўғрисида жумҳурият халқ ҳўжалигининг барқарор ишлашига замина тайёрлаб берилди. Қўпгина минтақалар ва умуман мамлакатда нисбатан ишлаб чиқаришнинг ўсиши сақланиб қолмоқда.

Йилнинг ўтган даврида ҳўсил қилинган миллий даромад 2,5 фоиз қўпайди. Сановат маҳсулотни етиштириш 2,2 фоиз ошди. Халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш анча — 7,2 фоиз, уй-жой қўрилиши эса 19 фоиз қўпайиши кўтилмоқда.

Қишлоқ ҳўжалиги меҳнатнашлари деярли барча экинлардан яхши ҳўсил етиштиришди. 5 миллион тоннадан зиёд — пландагидан 225 минг тонна қўп пахта ҳар қачонгидан кўра тез тайёрланди. Бу — жумҳуриятимиз барча меҳнатнашларининг, биринчи навбатда эса деҳқонларимизнинг муҳим сиёсий ғалабаси бўлди.

Бутунги фўрсатдан фойдаланиб меҳнаткаш халқимизга, қишлоқ ҳўжалиги соҳасида ишлайдиганларга, аввалламбор пахтакорларимизга фидокорона меҳнатлари учун яна, яна миниятдорчилик ва раҳматлар айтишга руҳсат бергайсизлар.

Қайта қўришнинг мана шу нишонларида бошланғич партия ташкилотлари, Ўзбекистондаги барча коммунистлар хизматининг уюштирувчи ва сафарбар қилувчи аҳамияти оз эмас. Бу эса уларнинг обрў-эътибори ошиб бораётганлигидан далолат беради.

Маърузачи—КПСС Марказий Қўмитаси Сиёсий бюросининг аъзоси, Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг биринчи котиби, Ўзбекистон ССЖ Президенти И. А. КАРИМОВ

Хўллас, биз бутун шўни тўла асос билан айта оламизки, Ўзбекистон Компартияси XXII съездининг қарорлари жамиятни янгилаштириш ва ижтимоий-сиёсий вазиятни барқарорлаштиришга, жамиятимизнинг ҳозирги етилган ва олдинда турган вазифаларини ҳал қилишга амалий хўсса қўшмоқда.

I.

Съездимизнинг биринчи босқичида КПСС XXVIII съездида сайланган делегатларимиз партияимизнинг фаолиятига доир энг муҳим масалалар бўйича ўзларининг тутган йўлларини белгилаб олди.

Уларга партиянинг бирлигини сақлаб қолиш, бўлинишга йўл қўймаслик, партия ва мамлакат тараққийининг энг асосий муаммоларида бизнинг қарашларимизни қатъий турб ҳимоя қилиш тўғрисида нақаз берилган эди.

Ўзбекистон коммунистлари делегацияси КПСС XXVIII съездидаги ўз иши тўғрисида бутун ҳисобот бериб, у ўз олдида қўйилган асосий вазифаларни умуман урдалди деб, сизларга маълум қилишга барча асос бор, деб ўйлайман.

162 делегат ва тақлиф қилинган 10 кишининг ҳаммаси съездининг мажлислар залида, ишчи органларида, комиссиялари ва секцияларида фаол иштирок этди. Қабул қилинган қўпгина умумпартиявий ҳўжжатларда уларнинг фаол позицияси ўз ифодасини топди.

Иттифокдош жумҳуриятлар Компартияларининг, шу жумладан Ўзбекистон Компартиясининг мустақиллигига эришиш тўғрисидаги олдимизга қўйган мақсад делегатларимизнинг фаолиятида жуда катта ўрин олди. Экологик фалокат ҳўлатига тушиб қолган Орол ва Оролбўйига доир позицияларимизни КПСС съездида жуда катта куч-ғайрат сарфлаб, қатъий турб ҳимоя қилишимизга тўғри келди.

Пахта яксаҳоқимлигини тугатиш, бозор муносабатларига ўтиш чоғида бошланғич шарт-шароитларни тенглаштириш, Иттифок шартномасини ишлаб чиқишни тезлаштириш муаммолари қатъий қилиб қўйилди. Марказ билан тенг, адолатли иқтисодий муносабатларни ўрнатиш тўғрисидаги масалаларда делегациямиз эгаллаган қатъий позиция ҳам ўз натижаларини берди, бу нарсга қишлоқ ҳў-

жалик маҳсулотларининг ва аввало пахтанин асосли хараид нархларида ўз ифодасини топди.

КПССнинг марказий органларида Ўзбекистон Компартияси муносиб равишда вакиллик қилишига мўваффақ бўлиди. Ўзбекистон вакилларидан 19 киши Марказий Комитет аъзоси ва 12 киши Марказий назорат комиссиясининг аъзоси этиб, жами 31 киши сайланди. Сиёсий бюро, Секретариат ва Марказий назорат комиссияси Президиуми таркибига биттадан вакилимиз сайланди.

Шўни эслашга ўтамани, аввалги съездда партиянинг Марказий органлари таркибига ҳаммаси бўлиб 13 киши сайланган эди, ҳисобот даври охирига келиб эса, Ўзбекистон Компартиясидан атиги бир коммунист вакил бўлиб қолган эди.

Бу шўндан далолат берадики, бизнинг тутган йўлимиз билан Иттифокда ҳисоблашадиган бўлиб қолишди, жумҳурият партия ташкилотининг мамлакатдаги обрўси ошди.

Марказий Комитетнинг II пленумида КПСС XXVIII съездининг яқунлари мўхомама қилинди. Ўзларингизга маълумки, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети пленуми XXVIII съездда эришилган натижалар билан бир қаторда, жумҳурият партия анжуманида кўтариб чиқилган қўпгина принципиал масалаларга КПСС съезди аниқ-равшан ва узил-кесил жавобларни топиб бера олмаганлигини ҳам таъкидлади.

Қандай масалаларда биз КПСС съездининг қарорларидан қониқмай қолганлигимизни эслашга ўтаман:

- миллатлараро муносабатлар муаммолари;
- Иттифок шартномаси масалалари;
- партия билан Советларнинг ўзаро ҳаракати;
- партиянинг турли жамоат ташкилотлари ва ҳаракатлар билан ўзаро муносабатлари;
- ёшларга доир сиёсат;
- аёлларга ва уларнинг жамиятдаги аҳволига муносабат;
- бозорга ўтиш муаммолари;
- маданият, соғлиқни сақлаш, таълим, турмуш соҳаларини, одамларнинг турмушини таъминлаш билан боғлиқ ҳамма соҳани ривожлантириш;
- партиянинг аграр сиёсатида ўрта Осиё жумҳуриятла-

рининг ўзига хос жиҳатлари ва манфаатларини ҳисобга олиш;

— Орол фалокати қўқурлашиб бораётганлигига, Қорақалпоғистон ва Оролбўйидаги бошқа минтақаларнинг аҳволига баҳо бериш ва шўнингдек бошқа баъзи бир муҳим масалалар.

Марказий Комитет пленумида биз мана шу муаммолар тўғрисида гапирганимизда, шўнчаки КПССнинг партиясини назарда тутмаган эдик. Қолаверса, КПСС съезидан барча минтақалар учун ҳўмама маълум бўладиган универсал ечимларни қўтиш ҳам мўмкин эмас эди.

Биз съездининг биринчи босқичида шўндай ҳудосага келдикки, пировард натижада Компартиянинг ўзи ўз халқ олдида жавобгар бўлади ва барча принципиал муаммолар бўйича ўзининг йўлини мустақил белгилаб олиши керак.

Худди шўнинг учун Марказий Комитет II пленуми XXII съездининг яна битта мажлисини ўтказиш ҳўқуқи тўғрисидаги қарорига асосланиб, иккинчи босқич алобатта бўлиши керак қатъий қарорга келди. Унинг мўхомамасига фақат иккита масала — Ўзбекистон Компартиясининг Ҳаракат дастури ва Устави тўғрисидаги масалаларни киритишга қарор қилди ҳамда мана шу ҳўжжатларнинг асосий мазмунини белгилаб берди.

Фаоллар, жамиятшўнос олимлар, ижодкор зиёлиларнинг вакиллари, Ўзбекистон Компартияси эга бўлган жамияти маънавий потенциал тайёргарлик комиссияларига киритилди. Шў ҳўжжатларни тайёрлашда қўпчилик активимиз фаол қатнашди.

Энди ана шу ҳўжжатларнинг асосий жиҳатларига қис-қача тўхталиб ўтишга ижозат бергайсиз.

II.

Энг аввало Ўзбекистон Компартияси Устави лойиҳаси тўғрисида. Нима учун бу ҳўжат яшаш ҳўқуқига эга?

Амалда у нима билдиради?

Аввало шўни билдирадигани, ҳозирги босқичда Ўзбекистон Компартияси энди шўнчаки КПССнинг территориал ташкилот бўлиб қола олмайди. Шў нуқтан назардан биз аввал бошданок, ўзимизнинг Уставимизни тайёрлаш ва қабул қилиш иттифокдош жумҳуриятлар Компартиялари мустақиллиги умумпартия концепциясини бевосита ривожлантириш, деб қарадик.

Бўнинг устига ССЖИ Олий Кенгаши жамоат бирлашмалари тўғрисидаги Қонунни қабул қилганлиги муносабати билан янги вазият вужудга келди. Мана шў ҳўжжатга мўвофиқ ҳар қандай сиёсий партиянинг Устави мавжудлиги унинг яшаш ҳўқуқини тан олишининг зарур шарти ҳисобланади. Устав партия ички турмуши ва жамиятдаги фаолиятининг асосий принциплари ва нормаларини белгилаб беради.

(Давоми иккинчи бетда.)

МАРКАЗИЙ ҚЎМЎТАНИНГ ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ XXII СЪЕЗДИ (ИККИНЧИ БЎСҚИЧИ)ГА МАЪРУЗАСИ

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Дарҳол аниқлик киритмоқчиман. Ўзбекистон Коммунист-тик партиясининг Уставида КПСС Уставига қарши қандайдир бир нарса деб билиш учун ҳеч қандай асослар йўқ.

Амалда иш берадиган ҳужжатни тайёрлаш биз учун асосий принцип бўлди. Бу ҳужжат КПСС XXVIII съездининг принципиал йўл-йўриқларига асосланган, шу билан бирга жумҳуриятнинг конкрет шартлоари ва ўзига хос хусусиятларига таянади.

Ўзбекистон Коммунист партиясининг тақлиф қилинган Устави қандай асосий хусусиятларга эга?

Биринчида: юқорида айтиб ўтилганидек, унда жумҳурият Компартиясининг мустақиллиги концепцияси ривожлантирилди. Устав лойиҳасининг тегишли бўлимларида таърифлаб берилган бу қондалар КПСС Уставининг табиий қўшимчаси бўлди.

Иккинчида: бизнинг Устав жумҳуриятнинг ўзига хос хусусиятини, Ўзбекистон Компартияси иш олиб бораётган шартлоарининг жиҳатларини мумкин қадар кўпроқ эътиборга олиши керак.

Булар жумҳуриятнинг Иттифоқ Федерациясидаги ўрни, Ўзбекистонда яшовчи барча миллат ва элатларга иқтимоий адолатли, муносиб турмуш шартлоари, уларнинг маънавий янгилашларини таъминлаш учун бир восита сифатида унинг сиёсий ва иқтисодий суверенитетини янгида идрок этишга мос келади.

Шу муносабат билан Ўзбекистон Компартиясининг фаолиятида бирон-бир синф, табақа ёки миллат вакиллари-га имтиёзлар йўқлиги тўғрисидаги қонда мўҳим сиёсий аҳамиятга эга. Компартия жумҳурият меҳнаткашларининг қандай миллат ва динга мансублигидан қатъи назар, уларнинг манфаатларини ҳимоя қилади. Жамиятдаги барча тараққийпарвар кучлар билан ҳамжиҳатликда иш олиб боришга, умуминсоний қадриятларни тарғиб қилувчи, меҳнаткашларнинг манфаатларини ифода этувчи иқтимоий-сиёсий ташкилотлар билан тенг ҳуқуқли шерик бўлиб ҳамкорлик қилишга тайёр дегани катта сиёсий аҳамиятга эгадир.

Компартия ташкилотларининг армиядан кўпроги — кам сонли бўлиб, уларда 15 нафардан камроқ КПСС аъзоси борлиги ҳам Компартиянинг ўзига хос жиҳатларидан биридир. **Бошланғич ташкилотлар тўғрисидаги бўлимда** жумҳурият Компартияси асосий бўлинининг сайлаб қўйиладиган органларини тузиш ва улар фаолияти принципларини тарғибга солувчи нормаларни аниқроқ баён қилиш зарурлигини шу нарса белгилаб берди.

Ўзбекистон Компартиясининг пул маблағлари ва мулк тўғрисидаги бўлимда худди шу жиҳатларни эътиборга олиб, шундай норматив воситалар тақлиф қилинганки, улар шаҳар ва район ташкилотларида, бошланғич партия ташкилотларининг марказлаштирилган фондларини тузиш йўли билан, партия аъзоллик бадалларидан (вазосларидан) тушадиган маблағлардан жуда самарали фойдаланиш имконини берган бўлур эди.

Учинчида, умумпартия Уставининг бир қанча қондалари ноаниқ мўҳим аҳамияти бизни қониқтирмайди. Шунинг учун биз кўпгина қондаларни анча равшан ва аниқ қилиб таърифладик.

Гап нима ҳақида борапти?

Съездининг биринчи босқичида ички партия демократиясини ривожлантириш, **демократик централизм принципини** аҳамияти масалаларида Компартиянинг позициялари аниқ белгиланган олинган эди.

Жумҳурият коммунистлари партия Уставидан шу принципларни олиб ташлашнинг қарши чиқдилар. Улар шу принципларни бюрократик бўзилишлардан тазолавланган, уни ташкил этган нормаларнинг йўқолишини билдирмайдиган, деб ҳисобладилар. Шунга мувофиқ, Уставимиз лойиҳасининг ички партия демократияси тўғрисидаги бўлими партия сафларини ташкилий-сиёсий жиҳатдан мустақамлашнинг зарур шарт бўлиши демократик централизм принципининг ҳозирги тушунарли маънунинг ва моҳиятини кўрсатиб берувчи қондалар билан қулайтирилди.

Турли нуқта назарларни ва жумҳурият партия ташкилотлари фаолиятининг ўзига хос хусусиятларини эътиборга олиб, **партияга аъзоллик** билан боғлиқ Устав нормаларига, аниқлик ва қўшимчалар киритилди.

Уларни амалга ошириш механизми нуқта назаридан қараганда, Устав лойиҳасида шаҳар ва район партия комитетларининг бюралари **партияга қабул қилиш тўғрисида, бошланғич партия ташкилотининг қарорига** далиллар асосида қўйилмаслик ва уни тақририй кўриб чиқиш учун юбориш ҳақида айтилган ҳуқуқи жуда муҳимдир. Бу қондалар бошланғич ташкилотларнинг мустақиллигини камситмайдиган. Чунки бу ҳолда ҳам партияга аъзоллик билан боғлиқ масалаларни узиш-кесил ҳал қилиш ҳуқуқи уларнинг ихтиёрига қолади.

Илгари партия аъзоси бўлган ва Устав нормаларини бузганлиги учун партиядан чиқарилган ёки ундан ихтиёрий равишда чиқиб кетган кишиларни партияга қабул қилишнинг аввалги тартибини сақлаб қолиш тақлиф қилинганлиги ҳам партия сафларини мустақамлашга қаратилган.

Коммунистлар бундай қилишларни партияга тақририй қабул қилишга ёндашганда анча қаттиқ ва принципиал бўлиш керак, деган нуқта назарга умуман қўйилмоқдалар. Республика Компартиясининг **ташкилий қурилиш** ҳақидаги бўлимининг бирламчи принципи КПСС Уставининг айнан шу бўлимидаги каби, бошланғич партия ташкилотларининг аҳамиятини ва мустақиллигини оширишдан, уларнинг ҳақ-ҳуқуқлари ва воқолатларини **партиянинг асоси** сифатида барқарор белгилаб қўйишдан иборатдир.

Шу билан бир қаторда, бу бўлим район ва шаҳар партия ташкилотларининг Компартиясининг таъин бўлиниги сифатида умумпартия Уставига унча яхши кўрсатилмаганлигини ҳисобга олиб, кенгроқ берилган.

Биринчи марта Қорақалпоғистон жумҳурияти партия ташкилотининг мақоми белгиланган.

Коммунистларнинг Советлардаги ва бошқа сайлаб қўйиладиган жамоат ташкилотларидаги фаолиятини белгиловчи қондаларга ҳам бир қатор жиҳдий ўзгаришлар киритилган. Бу ўзгаришлар Советлар билан муносабатларнинг янги, конкрет амалиётдан, коммунист депутатларнинг партия интизомига сўзсиз бўйсунуш, ўз сиёсий фаолиятларида тегишли партия съездлари, конференциялари, пленумларининг қарорларига амал қилишлари зарурлигини келиб чиқади.

Тўртинчида, биз ўз Уставимизни КПСС Уставидан ўрин олган аниқ-яниқ позициялар билан тўлдиришни лозим топдик.

Хар бир коммунистнинг фаолиятига сиёсий ердан, унинг шанини ҳимоя қилиш имкониятини берадиган **партиянинг ҳамжиҳатлик принциплари**га катта эътибор берилди. Бугунги кунда мамлакатимизнинг турли минтақаларида коммунизмга, коммунистларга қарши очикдан-очик ҳуружлар бўлаётганда бу тадбирлар жуда мўҳим аҳамиятга эгадир.

Шу ўринда биз жумҳуриятимиз ранақиға меҳнатни сингнат кеска авлод — ветеранларимизнинг ёшлар тарбиясида қўйишган катта ҳиссаларини алоҳида ҳурмат билан қайд қиламиз.

Улар республикамизда ҳаётида қанчаллик оғир ва машаққатли воқеалар содир бўлмасин (айниқса сўнгги йилларда) ҳамма жойда партия ташкилотларининг суянчиги, маддқори бўлиб келиб қолган.

Катта ҳаётий ва партиявий тақрибга эга бўлган ота-хонларимиз ва онахонларимиз ҳайли, савобли ишлар қилаётдилар.

Уларнинг йиллар давомида тўплаган тақрибаси, ақл-идроки, эътиқоди бизга бундан буюн ҳам жуда қимматлидир.

Фурсатдан фойдаланиб, уларга съездининг номидан узоқ умр ва сикат-саломатлик тиланга руҳсат бергайсизлар.

Шу масалда коммунистларни соғлиғи ёмонлашгани ёки қарилган муносабат билан доимий ишдан ва аъзоллик бадаллари тўлашдан озод қилиш ҳақидаги бўлимлар ҳам тўлдирилди. Партия ташкилотларига бундай ҳолларда ўша коммунистлар билан алоқани ҳеч ҳам узмаслик тақлиф қилинади.

Ўзбекистон Компартияси **таътиш органларининг** қурилиши ва фаолияти принципларини белгиловчи қондаларга ҳам қўшимчалар киритилди.

Уларнинг номини ҳам Уставдаги кўрсатмалар мос равишда таътиш комиссиялари деб аташқ хажироқ бўлади. Съезддан сайлов-ҳисобот мажлислари даврида эса уларнинг номи **таътиш-ревизион** комиссиялар деб белгиланган эди.

Яна бир мўҳим масала,

Бизнинг фикримизча партиянинг дастурига ва Уставига ҳилоф иш олиб борувчи фракциялар ёки айрим бошланғич бўғинларни тутатиш ҳуқуқини партия комитетларига беришни ҳам Уставимизда белгилан қўйишимиз керак.

Ва низоҳат Уставнинг бир қатор қондаларига жамоат ташкилотлари ҳақидаги Қонун қабул қилиниши муносабати билан қўшимчалар киритилган.

Компартиямиз марказий органларининг жойлаштириш, ўз фаолиятини тутатиш, КПСС мулкига умумпартиявий мулк сифатида шериклик қилиш ҳақидаги масалалар шундай жумласидандир.

Энди ўртоқлар, Ҳаракат дастури ҳақида гаплашиб олсак. Бу ҳужжатни тайёрлаш ва қабул қилиш зарурлигининг сабаблари нима?

Биринчида: биз мавжуд шартлоардан келиб чиқипмиз — КПССнинг янги программаси йўқ ва уни яратиш жуда ҳам қийин бўлади. Биз кутуб тура олмаймиз. Бизни ҳаётнинг ўзи тезлаштиряпти. Вақт ўтиб кетгач ҳеч қандай программанинг кераги ҳам бўлмай қолши мумкин.

XXVIII съездининг «Исёнларпар, демократик социализм сари» деб номланган программаси жамиятимизнинг ҳозирги аҳолига фақат умумий баҳолашнинг беради ва партия фаолиятининг ҳам фақат умумий ва асосий йўналишларини белгилайди.

Бу умумий фикрларга жон киритиш, «оёғини ерга теккизиш» учун энг асосий вазифаларни белгилаб олиш керак.

Иккинчида: КПСС программаси қанчаллик яхши бўлмасин, унинг ҳар бир республикадаги конкрет ижтимоий-иқтисодий шартлоари, ўзига хос хусусиятларини ҳисобга олмаслигини биллиб қўйиш керак. Ахир жумҳурият Компартиялари худди ана шу «ўзига хос» шарт-шартлоарда ишлайди.

Учинчида: юқоридаги фикримизнинг давоми — энди мустақил Компартия сифатида бизнинг ўз ҳалқимиз олдидан жавобгарлигимиз яна ҳам кучаяди. Қўмпартиялиқ шартлоарда эса, ўз сафларимизга одамларни кўпроқ тортиш учун ҳам **ўз дастуриимизга эга бўлмасдан иложимиз йўқ.**

Бошқача қилиб айтганда, коммунистлар ўзларининг етакчи куч эканлигини чўқур ҳис қилиб, мавжуд муаммоларни ҳал қилишни ўз бўйиқларига олар экан, жумҳуриятимизда яшаб турган ҳар бир киши улардан аниқ дастур талаб қилишга ҳақлидир. Дастур аниқ бўлса, долзарб муаммоларга жавоблар ҳам аниқ бўлади.

Тўртинчида: биз ўз мақсадларимизни ва вазифаларимизни энг аввало жумҳуриятимизда рўй бераётган ижтимоий-иқтисодий, тарихий, демографик жараёнларни ҳисобга олиб белгилашимиз керак. Республика босиб ўтган йўлни атрофлича, танқидий нуқта назардан таҳлил қилиб олишимиз зарур.

Ижтимоий-иқтисодий тараққиёт жиҳатидан бугунги кунда ҳам бошқа минтақаларга қараганда анча оракдаим. Биз бу ҳақиқатга таян бериб, **бу аҳолининг илдиэларини топишимиз зарур.**

Бешинчида: биз ўрта Осиёда яшаймиз. Бу ерда ўзига хос тарихий ривожланиш туйғули маълум муаммо ва қарама-қаршиликлар чигал бир тугундай бўлиб кетган.

Ижтимоий-сиёсий кучлар ҳам бошқа минтақаларга қараганда ўзгача ўрин ва мавқега эга. Бу шартлоар билан ҳисоблашмай бўлмайди.

Биз сиёсий кураш оқибатида келиб чиқиши мумкин бўлган қарама-қаршиликларга йўл қўймаслигимиз, одамлар орасида ҳамжиҳатлиқни, жамиятда оқоийшталлиқни, миллатлараро биродарлиқни таъминлашимиз зарур.

Бугунги кунда жумҳуриятимиз ижтимоий-сиёсий ҳаётида дин таъсир даражаси аҳамият касб этипти. Бу жараёнига бир томонлама ёндашиб бўлмайди.

Динга, диндорларга бўлган муносабатимизни қайта кўриб чиқиш, уни ўзгариштириш, масалага янгица ёндашишни, турли эътиқоддаги одамлар билан мулоқот қилишни янгица йўлларини топишни тақозо этади.

Айниқса жамиятнинг маънавий жиҳатдан соғломлаштириш, меҳр-оқибатни ўз ўрнига қўйиш, одамлар орасида ҳамжиҳатлиқни таъминлашда бу масала низоҳатда ҳушерлик талаб қилади.

Шу билан бир қаторда биз одамларнинг динга бўлган эътиқодидан жамиятга қарши, давлатга қарши фойдаланиш ҳаракатларини қаттиқ қоралаймиз.

Олтинчида: жумҳуриятимиз ўзига хос ҳаёт тарзига эга. Бизда кўп болали оидаларнинг сонин бошқа минтақаларга нисбатан анча кўп.

Шунинг учун бизда аҳолининг кўп қисмини болалар ва ёшлар ташкил қилади. Уларнинг ижтимоий муаммолари ҳам шунга яраша кўпдир.

Ана шу сабабларга кўра бизнинг Дастуриимизда оила масаласи, келажатимиз масаласи алоҳида қўйи олиши керак.

Дастуриимизнинг яна бир алоҳида мавзуси **хотин-қизлар** ҳаёти. Агар биз уларни бугунги оғир меҳнатдан озод қилиб, болаларига, уй-рўзгорига, **ўзига қарашига** кўпроқ имконият яратиб берсак — аини мўддоа бўлади.

Бу бадалдарвоз гаплар эмас, ўртоқлар, бу бизнинг — амалий мақсадимиздир.

Маблағларни қўлайтириш ҳисобига келажатда хотин-қизларнинг, айниқса оналарнинг иш кунини қисқартириш, қисқартирилган иш ҳафтаси, болаларга қараш учун қўшимча вақт жорий қилиш, қишлоқ жойларда эса хотин-қизларни қонуний ҳам олиш кучи билан таъминлаш масалалари шундай жумласидандир.

Бу муаммони, дам олиш кучи муаммосининг ҳал қилиш қишлоқ хўжалигида **қанча мушкул эканлигини** яхши тушунамиз. Лекин ана шу залда ўтирган энақлардан биронтаси ўз онанисинг, умр йўлдошининг, онаси ё синглисининг, қизининг ҳафтида тўлиқ сиз билан бизнинг роҳатимиз, ўзи учун, болалари учун, ўзи тинч-тўкин хонадон учун қўймаслиқ қилиш керак! Яъни тинч-тўкин хонадон учун сарфлашга қаршилик қиландими? Йўқ, албатта. Керак бўлса, уларнинг ўрнига ўша кўн даладами, фермадами ишлаб беришга ишончли қўйиб.

Ёшлар муаммоларига тўхталидиган бўлсак, биринчи навбатда биз уларга ҳамма соҳада — ўқимши, меҳнат, маъний ҳизматми — ҳуллас ҳамма жойда баравар имкониятлар яратишимиз ва уларнинг ижтимоий муҳофазасига қаюлат беришимиз лозим.

Сўнги йилларда иқтисодий жиҳатдан ўзига кетган айрим мамлакатлар ҳаётини таҳлил қилсангиз бир нарса аён бўлади: улар бу муваффақиятларга ёшларнинг таълим-тарбиясига катта эътибор билан қараган, уларни энг нуфузли билим юрларида, шу жумладан чет элларда

ўқитган, энг керакли, замонавий касб ва мутахассислик берганлиги туйғули эришган.

Бу тажрибадан биз ҳам кенг фойдаланишимиз керак. Жумҳуриятимиз келажиги ҳақида ўйласак, халқимизнинг эи потенциаллини (қувватини) кўтаришимиз лозим. Ёш, юқори маалали кадрлар тайёрлаш системасини яратишимиз шарт.

Муҳома қилинаётган Ҳаракат дастуриимизда энг катта ўрин эгаллаган муаммолардан бири — жумҳуриятимизда яшаётган ҳар бир инсонга фаровон яшаш учун шарт-шартлоарини тўғдириб бериш, халқимизни маънавий қашшоқликдан чиқариш, камол топтиришдир.

Ҳаммамиз, шу залда ўтирганлар бир фикрга қўйиламиз: фарзандларимиз, келажак авлод сиз билан биздан яхши яшаш керак. Бунинг учун уларни маънавий, жисмоний жиҳатдан соғлом қилиб ўстириш, умуминсоний қадриятлардан баҳраманд этиш лозим. Уларни атроф-муҳитда башафари қилиш шарт.

Ёшларимиз наҳон фани ва маданиятининг эи юксак чўққиларини эгаллашни учун барча шарт-шартлоарини яратиб беришимиз керак.

Охиригис, ўртоқлар: ҳар қайси инсон учун, инсон манфаати учун қаратилган ана шу чора-тадбирларни, мақсадларни ҳаётга татбиқ қилишда барча коммунистлар ўз принципларига қаттиқ туриши зарур.

Бунга ўртоқлар ҳеч кимда, ҳеч қанақа шак-шубҳа бўлмаслиги керак.

Биз ўз дастуриимизни ишлаб чиқишда суянган, қўзда тутган асосий йўналишлар ана шулардан иборат. Ўртоқлар,

Дастурда бу мўҳим вазифаларни амалга оширишнинг амалий йўллари ҳам ўз аксини топган.

III.

Ўзбекистон Компартияси Устави ва Ҳаракат дастури муҳома қилиш учун съезд кун тартибига киритилишдан олдин жумҳурият партия ташкилотларида, матбуот саҳифаларида кенг муҳома қилинди. Марказий Комитетга, тайёргарлик комиссияларига, маҳаллий партия комитетларига, матбуот органларига Устав лойиҳаси бўйича 2 миндан ортиқ тақлиф тушди, жумҳурият коммунистлари дан Ҳаракат дастури бўйича ҳам деярли шунча тақлиф олинди.

Барча фойдали тақлифлар, аниқлик киритишлар, мулоҳазалар тайёргарлик комиссиялари томонидан ўрганилиб, Марказий Комитет пленумида кўриб чиқилди. Кўп фикр-мулоҳазалар комиссияларнинг съезд делегатларига тарқатилган тақлифларида инноватга олинди. Яна кўпгина тақлифлар бўйича бугун биз масалаларни олишимиз керак. Шулардан айримларига тўхтаб ўтишга рухсат бергайсиз.

Авалло, **Ҳаракат дастури** бўйича.

Ўйлайманки, коммунистлар бизнинг диққат-эътиборимизни дастурий ҳужжатнинг биринчи жумлалиридан бошлаб, Компартиянинг асосий мақсади инсон учун қайғуриш эканлига тўғри жалб қилмоқдалар. Жумҳурият коммунистлари ўз фаолиятларининг асли мақсади деб шундай шартлоарини яратишни тушунадик, унда ҳар бир оила, ҳар бир меҳнаткаш фаровон, тинч-хотиржам яшай оладиган бўсин.

Ҳаракат дастурида айтилган шу нарса диққатга сазоворки, уни коммунистлар Совет ҳокимияти органларига тақдим этилган ўзларининг сиёсий тақлифлари деб қарамоқдалар. Бу тақлифлар ижтимоий-иқтисодий ва миллий-маданий сиёсатни давлат миёсидега устуи даражада шакллантиришга қаратилган.

Марказий Комитет ўзига тушган мулоҳазалар муносабати билан партиянинг халқ депутатлари Кенгашлари, жамоат ташкилотлари ва қаракатлари билан ўзаро алоқаларнинг қондаларига доир, ёшларга оид сиёсат, хотин-қизларнинг жамиятдаги аҳолига тегишли масалалар бўйича бир қатор аниқликлар киритишни сизларнинг эътиборингизга ҳавола қилади.

Гарчи Ҳаракат дастури билан бевосита алоқаси бўлмасда, партия комитетлари биринчи котиблари ва тегишли халқ депутатлари Кенгашлари раислари лавозимларини бирга қўйиш мақсадаги мувофиқлиги хусусида ҳам кўпгина мулоҳазалар айтилди.

Бу борада нима дейиш мумкин?

Шароит имкон берган жойларда биринчи котибларнинг маҳаллий Кенгашларининг раислари этиб сайланиш сиёсий йўналишда умуман ўзини оқлади. Шу билан ўтиш босқичида ҳокимиятнинг амалда Советларга топириш воситаси яратилди, бунда партия идораларининг социал-иқтисодий ва ижтимоий-сиёсий вазиятга сиёсий таъсири ва назорати сақланиб қолади.

Ҳар қандай босқичда ўзига хос, ўзига мос шартлоар ва ёндашиш пайдо бўлиши табиийдир.

Ўйлайманки, ҳозирча бу масалаларда ягона йўл тутиб бўлмайди. Қолаверса, бундай ҳодисаларни сунтий равишда тезлатиш ёки пайсалга солиш ҳам мумкин эмас. Ҳар бир муайян ҳолда масала қарор топган сиёсий вазиятдан келиб чиқиб ҳал этилгани маъқул.

Эндиги сўз Устав бўйича тушган тақлифлар ҳақида.

Марказий Комитет пленуми бошланғич партия ташкилотлари тўғрисидаги бўлими қулайтиришга доир тақлифларга қўйилган. Шу муносабат билан Марказим бу бўлим «бошланғич партия ташкилотлари Ўзбекистон Компартиясининг асоси ҳисобланади» деган аниқ ибора билан бошланган деган тақлиф киритди.

Бошқа бир қатор аниқликлар ҳам киритиш тақлиф қилинадик, уларнинг асосий мақсади Компартиянинг асосий негизларини ўз структураларини белгилашда, ўз ички ҳаёти ва фаолиятини бошқаришда мустақилликлари, кенгайтиришдир.

Ўзинингга маълумки, эълон қилинган лойиҳада бошланғич ташкилотларнинг молиявий фаолиятини бошқарувчи Устав нормаларининг иккита варианты тавсия қилинган эди. Фикримча, ноҳия ва шаҳар ташкилотларининг марказлаштирилган маблағларини шакллантириш воситасини янада аниқроқ белгилаб берувчи, иккинчи лойиҳа тарафдорлари бўлиши коммунистлар фикрига қўйилмиши керак. Бу маблағлар ҳам соли партия ташкилотлари учун ўзига хос ердан жамғармасига айланади.

Қўйилик коммунистлар ҳақиқий равишда қайд этилди. **Компартиянинг ташкилий қилиниши** бўлимининг айрим моддалари партия ички демократияси бўлимига киритилган моддаларни муайян даражада такорралайди. Шунга буюн тегишли қисқартириш лойиҳага киритилган.

Бир қанча тақлифлар Марказий Комитет томонидан қабул этилмади. Энг аввало бу КПСС Уставига хос бўлган айрим жиҳдий қарашларни сақлаб қолишга қаратилган нотаини ва ноаниқ жумлаларга тааллуқлидир.

Бошқа минтақалардан келувчи партия аъзоларини ҳисобга олишда уларга Ўзбекистон Компартиясининг дастурий ва норматив ҳужжатларини таъ олиш мажбуриятини юкланга қаратилган қўшимча шартлар қўйдиган тақлифларга ҳам қўйилиб бўлмасди.

Устав лойиҳасининг VIII боби кўп баҳслар келтириб чиқарди.

Хатто лойиҳа муаллифлари тарқатиб юбурувчиликда айбонди. Ўйлайманки, бу масалаларга тўла аниқлик киритиш лозим.

Гап шундаки, жамоат бирлашмалари ҳақида қабул қилинган Қонун уларнинг Устав ҳужжатларига ўз фаолиятларини тўхтатишга доир Низомни тақдим этишни мажбурий тарзда талаб қилади.

Агар бординю, Компартия Конституция ва Совет қонунлари доирасида ҳаракат қилади десак, унда норматив

ҳужжатларимиз мазкур қонунларга эид бўлмаслиги керак. Ўйлайманки, Ўзбекистон Компартияси бу борада ҳам иборат кўрсатиши керак. Агар етакчи партия бўлиб шу қонун ва қондаларга итоат қилмасак, бошқалардан бунини талаб қилиб бўлмайди.

Марказий Комитет топириғи билан икки лойиҳа бўйича сизларга маълум қиладиган гапларим ана шулардан иборатдир.</

(TACC)

Хушхабарнинг қаноти бор, деб бежиз айтишмаган. Устоз санъаткор Малик Қаюмовга Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берилгани тўғрисидаги Президент Фармони телевидение «Ахборот»дан айтилган билан, рўзномаларда эълон қилинмай туриб кўпчиликка етиб борди. Уйга қўнғироқ устига қўнғироқ қилина бошланди. Уй бекаси Анна Погосова телефонга Малик акани чакирнига улгурмай туриб, эшик қўнғироғи жингиллади. Кучоқ-кучоқ гул кўтаришиб ҳаммаслар, шогирдлар, қўнғ-қўнғилар кириб келишди. Отасининг эркаси Маринахон чой дамладан бўшамасди.

Ҳа, Президент Фармони санъат фидойиси ҳонадонига бир олам қувонч бошлаб келган эди. Шундай хурсандчилик дамларида Малик Қаюмов билан учрашиб, унм табриклиш, дил сўзларини эзиб олиш ҳам завқлидир.

— Малик Қаюмович, аввало сизни кўрсаткич газет-хондарида, ижодий жамоаниз номидан юксак мукофот билан табриклима.

— Раҳмат! Ижодий излашларимнинг қўнғилдагидек бўлишида ўз вақтида фикр-мулоҳазалар билдириб турган матбуотдан ҳам миннатдорман.

— Сал галатиноқ туюлса ҳам айтишчи, шундай юксак мукофотни кутганингизми?

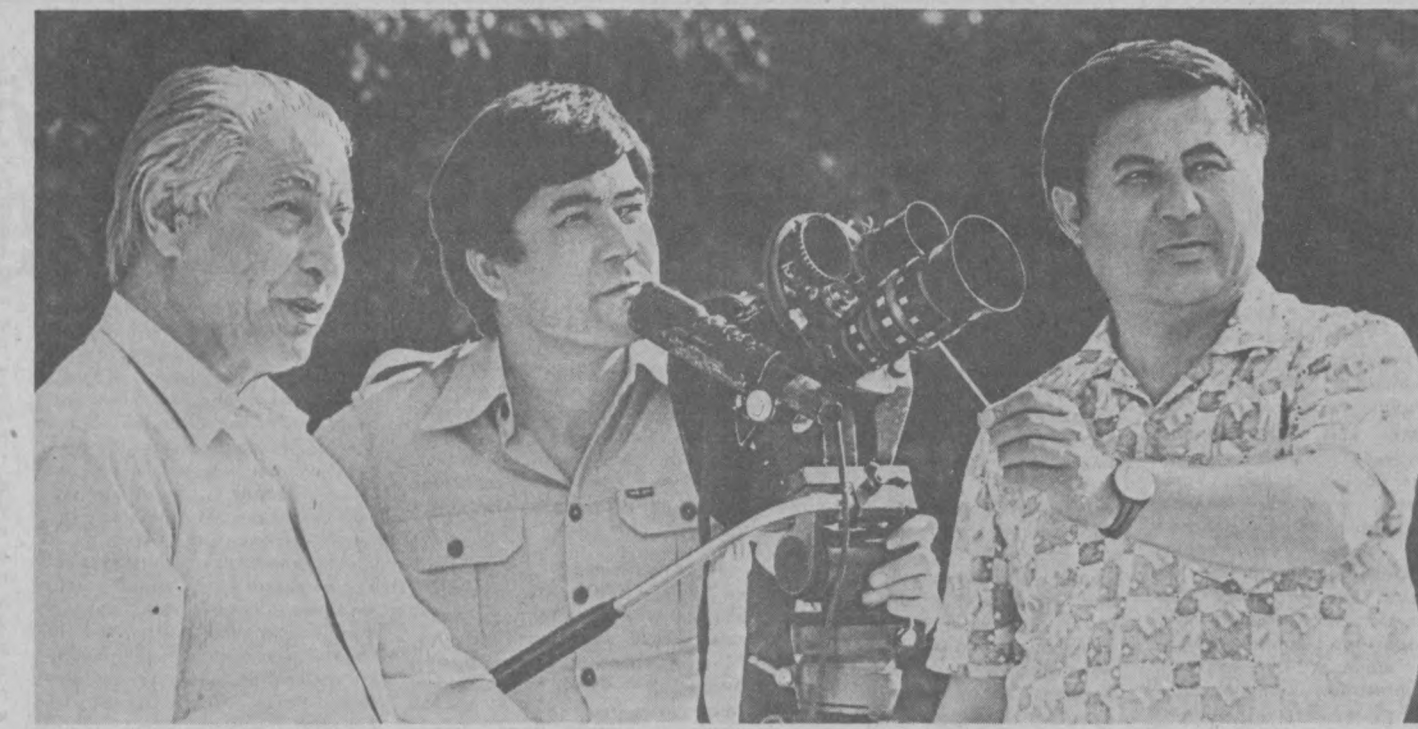
— Бу саволинингизга сохта камтарлигини қўйиб, «Бўлмасамчи!» деб жавоб берман. Ахир, партия ва ҳукуматимизнинг ўроқ ва болга тасвири туширилган муқаддас нишонини тақдирини ким ҳам ороқ қилмайди дейсиз. Мен бу мукофотни ўзбек киносининг устозларига, бугунги пешкашларига, қолаверса, бутун жумҳуриятимиз экран санъатига билдирилган юксак эътироф деб ҳисоблайман.

— Устоз санъаткорлар ҳақида гапирдингиз. Айтишчи, шу дамларда энг аввало кимлар ҳаёлингиздан кечяпти?

— Албатта, Худойберган Девонор, Сулаймон Хўжаев, Наби Рахмонов, Эргаш Хамроев, Комил Ерматов, Нурдод Аҳмадов каби санъат алломалари. Улар ҳар бирининг ижодий бетақор мактаб-ку! Бу ижод мактабини ўрганаётган, унинг аъёнларини тақрибларини ўз иш фаолиятида қўлланаётган талантли киноматографларимизнинг ижодий ютуқлари кўпайиб борапти. Мен шогирдларимга ана шу аллома ижодкорлар излашларини ҳақиқатан ҳам қўлиб кўрсатаман ва ўзим ҳам бундан фойдаланиб ишлайман. Шунинг асоси билан, устоз ва шогирдлар алоқаси мустақам жойда муваффақият ҳақида барқарор бўлади.

— Кейинги йиллардаги киноматографиямиз ривожига алоҳида фаолият кўрсатган шогирдларингиздан кимларни тилга олиб ўтишни истайсиз?

— Элёр Эшмухамедовнинг фильмларини айтиб

Суратда: Хужжатли кино устаси Малик Қаюмов ҳамкасб шогирдлари Шухрат Махмудов ва Турдин Нодиров билан суратга олиш майдончасида.

• Унвон муборак! •

ҚАЮМОВ ЯРАТГАН ҚОМУС

хондарида?

— Билсангиз керак, мен ижодий фаолиятимни кино-актёрликдан бошлаганман. Илгирманчи йилларнинг охири, ўттизичи йилларнинг бошларида Тошкентдаги «Шарқ юлдузи» киносаволи-касида экранлаштирилган «Бағдоддан келган америкалик аёл», «Кумликдаги воқеа», «Улим қудуғи» фильмларида ушқол ролларни икром этган бўлсамда, бу асарларни ўзим учун энг қадрлиқ фильмлар деб биланман. Кинорежиссёр сифатида ишлаган картиналарим ҳақида гапириб керак бўлса, биронтасини айрича кўрсатишга оқиман. Негатки, ўша 300 га яқин кинолентанинг ҳар бирига ўзимни бахш этганман. Бу сиз учун муборак бўлиб туюлиши мумкин. Лекин суратга олиш жараянидаги беҳисоб заҳмат ташвишларнинг ҳаммаси мен учун бир умр қадрлиқ! Яхшиси, алоҳида фильм-

ларим тўғрисида томошабинлар, санъат мухлислари, маданият вакиллари гапиргани маъқул.

— Ижодингизни қузатсак, ўзига хос хорижкомани ҳам, яъни чет эллар ва чет элликлар ҳақида ҳикоя қилувчи кўп қисмларни кўрсатиб, Масалани, қўшни Афғонистон тўғрисида сўз юритилган йилларда картинанинг деярли барчасини шогирдларингиз билан экранлаштиргансиз. Бундай иш оғир эмасми?

— Йўқ, оғир эмас. Негатки, биз хориж ҳақида, чет эллик дўстларимиз ҳаёти, кураши ва иштишлари тўғрисида экранида ҳикоя қилган киришлар эканлиги, аз-гунаҳи асосий широр деб биланми. Билансиз, азгунаҳи йўлида қилинган ҳар қандай ҳаракат, иштишларнинг самараси қимматли бўлади. Ҳиндистон, Афғонистон, Ўзбекистон, шунингдек, бошқа жум-

ҲОСИЛ БАЙРАМИ

Қашқадарё вилоятининг Шахрисабз шаҳри ва ноҳияси бу йилни ҳар қачонгидан яхши, баракали кўрсатишлар билан аяқлаяпти. Бу ерда пахта тошириш режаси қисқа муддатда ортиб билин бажарилиб, Чорвадорлар, борбон ва сабаботкорлар эришган натижалар ҳам қувончларидир. Шаҳар саноат ҳодимлари ҳаёти ва иш фаолиятида бу йил алоҳида йил бўлиб қолади. Маданият иш ҳодимлари эса йил давомида уларга ҳам нафас бўлиб, дам олиш соатларининг файли ўтишга ўз ҳиссаларини қўшдилар.

Ана шундай ҳамнафас ва ҳамкор шахрисабзликлар қўнғилда катта ҳосил байрами ўтказдилар. Уларнинг иштишлари ва тақдирларига кўра, тантаналарга ўзбек қўнғилчи санъатининг, бутун кўнғилдаги ёш талант вакилларида бири, Хоразм филармониясининг солисти, Қорақалпоғистонда хизмат кўрсатган артист, жумҳурият Ленин комсомол мукофотининг лауреати Қаримбой Раҳмонов ва Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Тавҳар Матқубова таъриф буюрди. Улар йилни яхши аяқлаётган замонашларига ўзларининг янги қўнғил ва рақсларини совға қилдилар.

И. САМАДОВ.

Юсуф БЕРДИЕВ
суҳбатлашди.

• Ибн Сино мадади •

РОСТИНИ АЙТИШДАН ТОРТИНМАНГ

Хасталикнинг шундай турлари борки, уни шифоқор рўй-роқ айтишга турткисан. Тошкент шаҳридаги 14-болалар касалхонаси бўлиб бошлагани, олий даражада болалар жарроҳи Хўжамурод Баҳромжонов билан суҳбатини болаларда учраб турадиган гипоспадия жинсий хасталиклар тўғрисида бўлди.

— Жумҳуриятимизда, дейди У. — ҳар тўрттадан 500 чақалондан бири гипоспадия (ташқи жинсий аъзолардаги камчиликлари) касаллигига дучор бўлипти. Бу касаллик бир неча турга бўлинади. Абсцисс туғуруқ-хоналарда ишлаётган тақриб-сан ҳашмларлар, касал-саннинг ёшқ турларида ўғил болаларни ҳам қиз болаларни ҳам тақриб-сан иштишларига оид рағбатини маъмул муҳлат ўзгартириб, асосан, касалликнинг аломатлари сезилиб бошлаётган. Етарлиқ табибий қўнғилка ва маълумотга эга бўлмаган оилаларда бу касалликни ча-линган бемор ҳаёти оғир оқибатларга олиб келиши мумкин. Ахир, қиз деб юрган фарзанд ўғил боллага, ўғил болга деб юрган туғди қиз боллага айлана... Отанага бундан ортиқ қўлфат борми? Маълумки инсон 12 ёшгача ривожланиш жараё-

ни қиз боллага ҳам, ўғил боллага ҳам бир хил кечади. Баъзан ана шу даврда ҳам бу дардин ҳеч ким пайка-маслиги мумкин. Тўғри, бо-ла пешоб пайтида қийнала-ди, йиғлайди, лекин ота-она-лар бунга эътибор бермай, ўз вақтида врачга мурожаат қилишмайди.

Гипоспадиянинг келиб чи-қиш сабаби ҳомиладорликнинг 7-14 ҳафталигида ҳо-мила ривожланиш бузилиши билан боғлиқ. Лекин касал-лининг олдиди олса бўлади. Бунинг учун фақат ўз ва-қтида врачга мурожаат этиш (касаликнинг даволаш ва аниқлашда врачнинг нечо-лик малакали эканлиги ҳам катта аҳамиятга эга) лозим. Касаликни босқимча-босқим жарроҳлик йўли билан да-волашди. Гипоспадиянинг оғир кўринишида тўрт, енгил кў-ринишида уч марта опера-ция қилинади. Ҳозирги кун-да жумҳуриятимизнинг қў-лаб табиб-чиноқлари шу ҳас-талиқ бўйича билим ва таж-рибаларини ортириш мақса-дада Иттифоқимизнинг йи-рик шаҳарларидаги табиб-чиноқлар муолажаларини ўр-ганиб қайтмоқда. Хўжамурод Баҳромжонов ҳам 1980 йи-лда Харьков шаҳрида малака оширишга бориб, бу касал-лини операция йўли билан да-волаш тажрибасини ўрган-ди. Шу кунгача у 238 бе-морни бу дарддан фориғ эт-

ди. Тўғри, бу хасталикни да-волаш учун жумҳуриятимиз табиб-чиноқлари талайгина ижодий ишларни амалга оши-ришга ҳаракат қилишаётир. Лекин, жумҳуриятимизда ги-поспадия касаллигини да-волаш учун махсус марказлар ҳалигача очилмаган.

Бу эса беморларни шу ка-саллигини даволаш учун мах-сус билим ва тажрибага эга бўлмаган врачларга мурожа-ат этишга мажбур қилмоқда. Ваҳоланки, гипоспадия опера-циялари энг мураккаб жар-роҳлик ишдир. Арзимаган кичик бир хато ҳоқ у касал-лини аниқлашда бўлсин, хоҳ муолажа даврида бўлсин, ин-сонни бир умр мажруҳ қи-либ қўйиши мумкин. Зеро, бугунги кунда биз инсоннинг маънавий баркамоллиги учун қайғураётимиз. Лекин аввало унинг жисмоний ка-молотини ҳам ҳеч қачон эъ-тибордан четда қолдириб бўлмайди. Бу касаллигини ат-рофдагилардан сир тутиш вақтида врачга мурожаат эт-маслик фақат салбий оқи-батларга олиб келади.

Гипоспадия хасталигини да-волаш, олдиди олиш учун табиб-чиноқлар, айниқса, аку-шер-гинеколог врачлар ма-лакасини ва билимини оши-риш даркор. Уларга иштиш учун етарли шарт-шароитни би-сёр қилиш энг муҳим ва-зифалардан бири бўлсин. Ахир бундай беморлар ў-зларини ҳам инсонлар, ҳам маънавий мажруҳ, деб ҳис-этишлар. Ўйлаймики, жум-ҳурият Соғлигини сақлаш ва-зирлиги бу муаммонинг ечи-мини ўз вақтида топади.

Даврон АХМАД,
журналист.

ЧЕКИСТЛАР ТАЛАБАЛАР ҲУЗУРИДА

Ошкорали, қайта қўриш ва демократия туйғулари ке-йинги пайтларда чекистлар тез-тез меҳнат жамоаларида, олийгоҳларда бўлиб қўнғил-лик қилишларини муаммолар ҳақида йиғилган суҳбат қў-ришмоқда.

Яқинда Ўзбекистон ССЖ Давлат хавфсизлиги комите-тининг бир гуруҳ ҳодимлари Тошкент қишлоқ хўжалиги-ни ирригациялаш ва механизациялаш инженерлари олий-

гоҳи жамоаси тақдирини кў-ра бу ерда бўлишди. Иккин-чи тақдирини олимлар ва ўқитувчилар билан бўлди.

ДХКнинг жамоатчилиги би-лан алоқа маркази раҳбари Р. Акрамов, бўлим бошлиқ-лари Б. Бозоров, А. Благо-родовлар йиғилганларни қи-зиқтирган саволларга жавоб қайтардилар. Улар ҳозирги даврда чекистлар амалга ошираётган ишлар, уюшган

жиноятчиликка қарши кураш, чекист КИСС аъзои бўлиш шартин ким бир қанча ма-салалар юзасидан мулоҳаза юритдилар.

Йиғилиш сўнгиде талала-бар чекистларнинг иш фа-олияти билан боғлиқ масала-лар ҳақида тез-тез рўзнома саҳнафаларида мақолалар бе-риб боришга истаб билдир-дилар.

Д. ҚИРҒИЗБОВЕВ.

АНЪАНАЛАР УНУТИЛМАЙДИ

Хоразмда Хива санъат мактабига кириб ўқиш орузида юрган илмоланд ёшларни қўллаб қўлатиш мумкин. Яқинда мактабда ўзбек фольклор аъёнлари асосида Ёшлар санъат сирларидан ташкил берилган янги бўлим очилди. Бўлимни очиб-дан кўзда тутилган мақсад — унутилиб кет-таётган қадимий қўнғилчилар, рақслар-ни топиб ҳаётга қайта қўйишдан иборат. Бўлимда мусиқа ўқитувчиси Раҳмон Юсу-пов бошлиқлигида ташкил этилган гармончи

қизлар ансамбли қисқа муддат ичиде ўз ўринини топиб олди. Ансамбль аъзолари Хо-разм аяқлаш ва Қорақалпоғистон Мухтор Жумҳуриятининг ноҳияларида бўлишиб, ранг-баранг икромчилик чизиқлари билан кўпчилик дилини хушнуд этишмоқда. Рас-публика ва вилоят телевидениеси орқам улар жиро этган куй ва рақслар ҳам томо-шабинлар эътиборини топти. Суратда: гармончи қизлар. Қ. ОТАЕВ олган сурат [ЎзТАГ].

ШАХМАТ:

ҲИСОБ ТЕНГЛАШДИ

● Франкиянинг Лион шаҳ-рида жаҳон чемпиони Гарри Каспаров билан тоғ дасвоғари Анатолий Карпов ўртасида да-волат таътидан баҳс марраси ҳам кўзга ташланай деб қолди. Улардан бири чемпионлигини бой бермаслига зўр бераётган бўлса, иккинчиси бутун маҳор-ратини ишта солиб, ўзини яна бир бор кўрсатишга ҳаракат қилмоқда. Маълумки, 16-ура-шува икки марта чекиштири-либ, 102-юришга борганда Г. Каспаровнинг галабаси билан аяқланган эди. 17-урашувада эса дасвоғар кўпчилигини ҳай-ратга солди. Оқ доналар би-лан ўйнаган А. Карпов чемпи-онини доғда қолдирди. Таниқ-ли шахматчи Б. Спасский та-бири билан айтганда: «Ҳозир-

СПОРТ

ча шашти пастроқ бўлиб тур-ган чемпион учун йўқотилган очко қимматга тушибди мум-кин. Шундай қилиб, ҳисоб 8:5, 8:5.

ВОЛЕЙБОЛ:

БОШЛАНИШИ ЯХШИ

● Аёллар олий лига коман-далари мамлакат чемпионати-нинг дастлабки тур ўйинлари-ни ўтказишди. Ҳозирча Киев-нинг «Сокол» ҳамда пойтахт динамочилари 10 тедан очко билан олдинда бормоқдалар. Тошкентнинг «Автомобилист» қизлари дастлабки турда 3 очко тўплаган эди. Иккинчи

тур ўйинларида тошкентликлар битта галабага эришди. Эн-ди вакилларики 3-тур ура-шувларини 13-18 декабрь ку-лари Фрунзеда ўтказишди.

СУЗИШ:

ХОТИРА СОВРИНИ

● Тошкентда Митрофанов хотира-соврини учун ўтказил-ган аъёнаний мусобақа икки-болларда яхши таассурот қол-дирди. Мутахассислар жум-ҳуриятимиз сузувчиларининг бўлажақ йирик бақсларга тай-аргарлигини кўздан кечирди-лар. Мусобақада Д. Паньков, Ж. Болотова, Л. Хабибуллин, Е. Бендер каби сузувчилар маҳор-рат кўрсатиб, совринли ўрин-ларни эгаллашди. 100 метрга эркин усулда сузишда 54 се-кундлик натижа кўрсатган икки киши спорт устаси талабини бажарди.

ЭЪЛОН ВА БИЛДИРУВЛАР

ТОШКЕНТ ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИ ОЛИИ БИЛИМГОҲИ

кафедралар бўйича

БЎШ ВАЗИФАЛАРГА

ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

мудирлар: рус тили, фалсафа, статистика, умум иқти-содий иқтисосликларда фалсафа, Ўзбекистон тарихи ва маданияти, халқаро иқтисодий муносабатлар, марке-тинг савдосини ташкил қилиш, табиятдан фойдаланиш ва атроф муҳитни муҳофаза этиш иқтисодиёти;

профессорлар: эҳтимоллик назарияси, иқтисодий ахборотларни ишлаб чиқишнинг автоматлаштирилган система-лари, бухгалтерлик ҳисоби ва халқ хўжалиги тармоқлари-да хўжалик фаолияти таҳлили, фалсафа (3), умум иқти-содий иқтисосликларда фалсафа, умум иқтисодий иқти-сосликларда сиёсий иқтисод (3), иқтисодий ва ижтимоий ривожланишни режалаштириш;

доцентлар: эҳтимоллик назарияси (5), илмий социализм (3), иқтисодий информатика ва бошқаришнинг автомат-лаштирилган системалари, иқтисодий ахборотларни ишлаб чиқишнинг автоматлаштирилган системалари (2), УФС сиёсий иқтисод (3), рус тили, ижтимоий-сиёсий тарих (3), бухгалтерлик ҳисоби ва халқ хўжалиги тармоқларида хўжалик фаолияти таҳлили (3), технология система-лари (4) фалсафа, статистика, бухгалтер-лик ҳисоби ва саноат ва қўрилишда хўжалик фаолияти таҳлили, ўзбек тили, саноат иқтисодиёти (2), умум иқти-содий иқтисосликларда фалсафа (4), совет ҳуқуқи, молия-чилар (3), пул муомаласи ва кредит (2), хўжалик меха-низми ва социализм иқтисодиёти бошқариш (2), савдо иқтисодиёти, моддий ресурсларини бошқариш ва чакана сав-дони ташкил этиш (2), ҳисоблаш техникаси, товаршуно-слик (2), меҳнат иқтисодиёти ва ижтимоий, нарх белги-лаш (3);

катта ўқитувчилар: эҳтимоллик назарияси (2), илмий социализм, иқтисодий кибернетика, иқтисодий информа-тика ва бошқаришнинг автоматлаштирилган система-лари (3), иқтисодий ахборотларни ишлашнинг автоматлашти-рилган система-лари, рус тили (2), деҳқончилик саноати комплекс иқтисодиёти ва уни режалаштириш (2), бух-галтерлик ҳисоби ва халқ хўжалик тармоқларида хўжалик фаолияти таҳлили (2), умум иқтисодий иқтисосликларда фалсафа (3), пул муомаласи ва кредит (4), хўжалик меха-низми ва социализм иқтисодиёти бошқариш, халқаро иқтисодий муносабатлар (2), чет тиллар (7), меҳнат иқти-содиёти ва ижтимоий, ОЭС сиёсий иқтисоди (2), нарх белгилаш, иқтисодий ва ижтимоий ривожланишни режа-лаштириш (2);

ассистентлар: бухгалтерлик ҳисоби ва халқ хўжалик тармоқларида хўжалик фаолияти таҳлили (3), товаршу-нослик, нарх белгилаш, иқтисодий ва ижтимоий ривож-ланишни режалаштириш (3), технология система-лари; ўқитувчилар: рус тили (3).

АНДИЖОН ШОҲОБЧАСИ БЎЙИЧА

мудирлар: иқтисодий информатика; профессорлар: иқтисодиёт ва ижтимоий режалаштириш (2), бухгалтерлик ҳисоби ва молия.

ТАНЛОВ МУДДАТИ — ЭЪЛОН ЧИҚҚАН КУНДАН БОШЛАБ БИР ОЙ.

Бизнинг манзилгоҳи: 700063, Тошкент шаҳри, Ўзбеки-стон шох кўчаси, 49-уй.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

1990 ЙИЛ 22 ДЕКАБРДАН 1991 ЙИЛ
14 ЯНВАРГАЧА

БОЛАЛАР, СИЗЛАР УЧУН!

ҚИШКИ ТАТИЛ КУНЛАРИДА

ЦИРКДА АРЧА

ЯНГИ ЙИЛ ТОМОШАЛАРИ

Томошада Қорбобо, Қорқиз ва эртак қаҳрамонлари, шунингдек ўргатилган ҳайвонлар ҳам қатнашадилар.

ТОМОШАЛАР

22 декабрда — соат 16, 19.00 да,
23 декабрда — соат 12, 15, 18.00 да,
24—29 декабрда — соат 10, 12, 14.30, 17, 19.30 да,
30 декабрда — соат 17, 19.30 да,
31 декабрда — соат 17.00 да,
1 январда — соат 10.00 да,
1—7 январда — соат 17, 19.30 да,
8—13 январда — соат 10, 12, 14.30, 17, 19.30 да бошланади.

Нақд пул тўлаш ва пул ўтказиш йўли билан олдиндан патталар сотиш ташкил этилган.

Касса ҳар кун соат 10.00 дан 20.00 гача ишлайди.

Маълумотлар учун телефонлар: 44-35-84,

Маъмурият — 44-29-04, 44-35-91.

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ
ССЖИ ХАЛҚЛАРИ
ДУСТЛИГИ САРОНИДА

12 декабрь соат 18.00
ва 19.30 да

ФАҚАТ БИР КУН

Ўзбекистон Ленин комсо-
моли мукофоти лауреати,
қўнғилчи шоир

МУҲАММАД ЮСУФ

БИЛАН
ИЖОДИЙ УЧРАШУВ
ЎТКАЗИЛАДИ

Ўзбекистон ССЖда хизмат кўрсатган артист, Ўзбекистон Ленин комсомол мукофоти совриндори

МАҲМУДЖОН АЗИМОВ

Тошкент област Ленин комсомол мукофоти соврин-
дори

ИСМОИЛЖОН ҒУЛОМОВ

Ўзбекистон Ленин комсо-
моли мукофоти совриндори

МУҲРИДДИН ХОЛИҚОВ

«Қамолот—90» танловини
ғолиби

ОИБЕК СУЛТАНОВ

Ўзбекистон Ленин комсо-
моли мукофоти совриндори,

«ҚИЗҚИЧ—89» танловининг
ғолиби

ОВИД АСОМОВ

Ўзбекистон Ленин комсо-
моли мукофоти совриндори

ҒИЕС БОЙТОВЕВ

Дастурни ДИЛФУЗА ЮСУ-
ПОВА ва Ўзбекистон Ленин комсомол мукофоти соврин-
дори МУСЛИМ НУЛДО-
ШЕВЛАР олиб борадилар.

Патталар соат 11.00 дан
сотилади.

«Ўзбекконцерт»
В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ
ССЖИ ХАЛҚЛАРИ
ДУСТЛИГИ САРОНИДА

27, 28 декабрь соат 19.00 да

29, 30 декабрь соат 15.00
ва 19.00 да

«ҲАЗИЛ—2»

ЯНГИ ПРОГРАММА

КАТНАШАДАЛАР:

«ҚИЗҚИЧ—89» кўнғил-
чининг ғолиблири ва соврин-
дорлари:

ОВИД АСОМОВ, МИРЗА

ҲОЛМЕДОВ, ТУХТАМУРОД